

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 5To/28/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8615010226
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Rešatková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8615010226.6

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Evy Rešatkovej a sudcov JUDr. Vladimíra Monoka a JUDr. Petra Tobiaša na neverejnom zasadnutí konanom dňa 29.11.2022 v Prešove takto

rozhodol:

Podľa § 320 ods. 1 písm. a) Tr. poriadku s použitím § 324 Tr. poriadku na podklade odvolania obžalovaného L.. V. Z. z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Svidník sp. zn. 1T/170/2015 zo dňa 05.12.2018 v celom rozsahu.

Podľa § 280 ods. 2 Tr. poriadku trestnú vec obžalovaného L.. V. Z., nar. XX.XX.XXXX v F., bytom Y.-F. XXX, okr. F.-okolie, a obžalovaného J. F., nar. XX.XX.XXXX v J., bytom F.-E., J. XXXX/X, pre prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 246 ods. 1 Tr. zákona, ktorý mali spáchať tak, že

dňa 21.02.2015 v čase od 23.30 hod. do 00.30 hod. dňa 22.02.2015 obaja po tom, čo sa dozvedeli, že v obci F. L., okr. R. bol odhalený pamätník Dr. Y. L. po predchádzajúcej vzájomnej dohode pricestovali na motorovom vozidle do obce F. L. pred budovu obecného úradu, kde bol pamätník (busta) umiestnený a následne spoločným konaním pylón a na ňom umiestnenú bustu pomaľovali červenou farbou, ktorú si na tento účel doniesli so sebou, pričom na pylón napísali hanlivé slovo („SVIŇA“), kde potom si výsledok svojho konania fotograficky zadokumentovali a pred pomaľovaným pamätníkom sa aj odfotovali. Svojím spoločným konaním spočívajúcim v znehodnotení pamätníka spôsobili pre Krajskú radu Komunistickej strany Slovenska so sídlom v J., ulica R. XXXX/XX ako vlastníka pamätníka škodu vo výške 80,-eur,

postupuje

Okresnému úradu Svidník, pretože nejde o trestný čin, ale žalovaný skutok by mal byť prejednaný ako priestupok.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Svidník sp. zn. 1T/170/2015 z 05.12.2018 boli obžalovaní L. a J. uznaní vinnými zo spolupáchateľstva prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 20 k § 146 ods. 1 Tr. zákona na tom skutkovom základe, že

- dňa 21.02.2015 v čase od 23.30 hod. do 00.30 hod. dňa 22.02.2015 obaja po tom, čo sa dozvedeli, že v obci F. L., okr. R. bol odhalený pamätník Dr. Y. L. po predchádzajúcej vzájomnej dohode pricestovali na motorovom vozidle do obce F. L. pred budovu obecného úradu, kde bol pamätník (busta) umiestnený a následne spoločným konaním pylón a na ňom umiestnenú bustu pomaľovali červenou farbou, ktorú si na tento účel doniesli so sebou, pričom na pylón napísali hanlivé slovo („SVIŇA“), kde potom

si výsledok svojho konania fotograficky zadokumentovali a pred pomalovaným pamätníkom sa aj odfotovali. Svojím spoločným konaním spočívajúcim v znehodnotení pamätníka spôsobili pre Krajskú radu Komunistickej strany Slovenska so sídlom v J., ulica R. XXXX/XX ako vlastníka pamätníka škodu vo výške 80,-eur,

za čo im bol uložený každému samostatne podľa § 246 od. 1 Tr. zákona s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 3 Tr. zákona trest odňatia slobody vo výmere 2 mesiacov, výkon ktorého im bol podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zákona podmiennečne odložený a podľa § 50 ods. 1 Tr. zákona im bola určená skúšobná doba na 18 mesiacov.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. poriadku bola obžalovaným uložená povinnosť nahradiť poškodenej strane F. škodu v sume 80,- eur a podľa § 288 ods. 1 Tr. poriadku poškodená strana F. bola so zvyškom nároku na náhradu škody odkázaná na civilný proces.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie obžalovaný L. proti všetkým výrokom ihneď po vyhlásení rozsudku.

V dôvodoch odvolania obžalovaný uviedol, že súd prvého stupňa správne vyhodnotil naplnenie formálnych znakov skutkovej podstaty trestného činu sprejerstva, avšak vo svojich právnych záveroch nesprávne vyhodnotil kľúčovú právnu skutočnosť - existenciu okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu. Obhajoba od začiatku trestného stíhania argumentovala, že obžalovaný konal v nutnej obrane podľa § 25 Tr. zákona. Už v zápisnici o výsluchu zo dňa 03.03.2015 totiž J. F. uviedol, že k poškodeniu pamätníka Y. L. pristúpil preto, že jeho odhalením bol spáchaný trestný čin. Za daného skutkového stavu totiž existuje dôvodné podozrenie, že odhalením pamätníka Y. L. bol spáchaný trestný čin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Tr. zákona a trestný čin popierania a schvaľovania zločinov holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Tr. zákona. Svedkyňa poškodená P. J., ako aj viacerí svedkovia vypovedali, že pamätník Y. L. bol odhalený ako rodákovi obce, ktorý sa zaslúžil o rozvoj regiónu a jeho odhalenie nemalo žiaden politický podtón, propagovanie politickej strany a ani šírenie ideológie. Tieto výpovede, ktorých argumentáciu si pravdepodobne osvojil aj prvostupňový súd sú v rozpore s historickou realitou. Y. L. nebol miestny etnológ ani botanik, ale vrcholný predstaviteľ Komunistickej strany Československa a Komunistickej strany Slovenska, patril k tvrdému sovietskemu jadrú KSČ a bol spoluautorom tzv. pozývacieho listu, na základe ktorého prišlo k okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy v auguste 1968. Pre toto svoje konanie bol trestne stíhaný za trestný čin proti mieru a súvisiace trestné činy podľa vtedy platného a účinného Trestného zákona. Trestné stíhanie bolo prerušené podľa § 228 ods. 2 písm. a) Tr. poriadku z dôvodu nemožnosti vec náležite objasniť pre neprítomnosť svedkov, väčšina do úvahy prichádzajúcich svedkov totiž už v čase prerušenia trestného stíhania nežila. Za danej situácie tvrdiť, že Y. L. nebol právoplatne odsúdený, je rovnako absurdné ako by týmto niekto ospravedlňoval postavenie pamätníka H. P. alebo R. P. v Spolkovej republike Nemecko. Zo znenia skutkovej podstaty § 422 ods. 1 Tr. zákona je zrejmé, že formy prejavu sympatií k hnutiam alebo ideológii, ktorá smeruje alebo v minulosti smerovala k potlačeniu základných práv a slobôd osôb sú uvedené demonštratívnym výpočtom a celkom prirodzene k ním patrí aj stavanie pamätníkov vrcholným predstaviteľom týchto hnutí. Z hľadiska naplnenia definičných kritérií takéhoto hnutia je nesporné, že komunistické hnutie tieto parametre spĺňa. V slovenskom právnom poriadku je to vyjadrené aj v zákone č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Citujúc preambulu tohto zákona, podľa ktorej Komunistická strana Československa a jej odnož Komunistická strana Slovenska sú zodpovedné za spôsob vlády v našej krajine v rokoch 1948-1989 a to najmä za cieľavedomé ničenie tradičných hodnôt európskej civilizácie, národných a náboženských práv, za úmyselné porušovanie ľudských práv a slobôd, za justičné zločiny vykonané v politických procesoch, za teror vykonávaný proti nositeľom iných názorov, než aké zodpovedali učeniu marxizmu - leninizmu, za devastáciu hospodárstva, za zničenie tradičných princípov vlastníckeho práva, za zneužívanie výchovy, vzdelávania, vedy a kultúry na politické a ideologické účely, ako aj ustanovenie § 1 ods. 2 uvedeného zákona, ktoré uviedol, že Komunistická strana Československa ako aj Komunistická strana Slovenska bola organizáciou, ktorá nezabránila svojim členom a ich pomáhačom páchať zločiny a to aj na ľudských právach a slobodách čo je jednoznačnou legálnou definíciou hnutia, ktorého parametre určuje § 422 ods. 1 Tr. zákona. Podobne trestný čin podľa § 422d Tr. zákona sankcionuje verejné popieranie, spochybňovanie, schvaľovanie alebo ospravedlňovanie zločinov režimu založeného na komunistickej ideológii. Keďže Y. L. predstavoval jedného z hlavných predstaviteľov normalizačného režimu, ktorý sa dopúšťal závažných

zločinov na občanoch Československa, je absolútne na mieste aj úvaha o tejto právnej kvalifikácii, teda že postavením pamätníka jeho osobe prišlo k schvaľovaniu alebo ospravedlňovaniu zločinov páchaných v normalizačnom období komunistického režimu. Ďalej poukázal na ustanovenie § 25 ods. 1 Tr. zákona s tým, že napriek tomu, že inštitút nutnej obrany sa prakticky aj intuitívne spája najmä s útokmi na fyzickú integritu osoby alebo útokmi na majetok, nutnú obranu je možné použiť aj na ochranu všetkých záujmov chránených Trestným zákonom. Pojem útok, ktorý v tomto ustanovení používa Trestný zákon je širší ako pojem napadnutie. Napadnutie spočíva v aktívnom často násilnom protiprávnom konaní proti záujmom chráneným Trestným zákonom, ktoré býva spojené s prekonávaním odporu alebo s potlačením možnosti odporu. Útok zahŕňa okrem násilného konania aj všetky konania nenásilného charakteru protiprávne smerujúceho proti záujmom chráneným Trestným zákonom. Útok, proti ktorému je prípustná nutná obrana, je protiprávne konanie proti normám verejného práva sankčného charakteru, ktoré spočíva v neoprávnenom ohrození cudzích záujmov, ktoré negatívne zasahuje záujmy chránené Trestným zákonom. Prvostupňový súd prišiel v napadnutom rozsudku k záveru, že útok, proti ktorému smeruje nutná obrana, musí smerovať proti útočníkovi, pričom samotnú sochu ako neživý a statický osadený predmet nie je možné považovať za útočníka. Tento právny záver je v rozpore s jednoznačným textom Trestného zákona, ale aj mienkou právnej doktríny, ktorá uvádza možnosti nutnej obrany, napr. pri poškodení nezákonne využívanej pálenice, zničením matrice na výrobu falšovaných bankoviek, zničením pirátskych DVD, či vyzradení obchodného tajomstva na zabránenie páchania trestného činu, skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie. Krajský súd vo svojom zrušujúcom uznesení v tejto veci správne k otázke nutnej obrany uviedol, že o nutnú obranu nemôže ísť v prípade, ak už bol protiprávny čin dokonaný. Keďže je však dôvodné podozrenie, že osadením pamätníka Y. L. bol páchaný trestný čin podľa § 422 ods. 1 alebo § 422d Tr. zákona, je zrejme, že zotrvaním pamätníka na mieste by trval útok na záujmy chránené Trestným zákonom. Citované skutkové podstaty sú totiž trváciami trestnými činmi v zmysle § 122 ods. 12 Tr. zákona, pretože spočívajú vo vyvolaní a udržiavaní protiprávneho stavu. Trváce trestné činy sú preto dokonané až vtedy, keď protiprávny stav pomíne - v tomto prípade až vtedy, keď je pamätník odstránený. Čo sa týka formy obranného konania, túto Trestnú zákon nestanovuje. Obranca si ju môže zvoliť podľa potrieb konkrétneho druhu chráneného záujmu. Konať v nutnej obrane je pritom oprávnený hoci kto, nielen ten, koho záujem je postihnutý útokom. V danom prípade je zrejme, že spôsob nutnej obrany, ktorý obžalovaný zvolil (pomaľovanie busty a pylóna červenou farbou) bol spôsobilý zamedziť pokračovaniu útoku na záujmy chránené Trestným zákonom, zároveň spĺňal široké kritérium proporcionality v zmysle § 25 ods. 2 Tr. zákona, keďže neprišlo k úplnému zničeniu pamätníka. Menej intenzívne konanie napríklad zakrytie pamätníka plachtou by zamedzilo trvanie útoku na záujem chránený zákonom len na zanedbateľný čas a nespĺňalo by to požiadavku efektivity obranného konania. Na intenzívny exces z nutnej obrany pritom nie je možné usudzovať ani z toho, že obranca sa na útok pripravil, že v tomto zmysle konal vedome. Podmienkou nutnej obrany nie je náhle či nepripravené konanie obrancu, lebo ani útok nemusí byť neočakávaný. Úvahy súdu prvého stupňa, že obžalovaný mohol počas dlhej cesty z Košíc do Krajnej Bystrej zväžiť svoje konanie, tak má pomerne obmedzenú relevanciu. Obžaloba v danej veci bola založená na skutočnosti, že vyšetrovateľ Krajského riaditeľstva PZ v Prešove uznesením ČVS : KRP-28/1-VYS-PO-2015 zo dňa 27.04.2015 odmietol trestné oznámenie vo veci podozrenia zo spáchania prečinu podľa § 422d Tr. zákona, ktorého sa mal dopustiť neznámy páchatel tým, že odhalil pomník Y. L.. Toto procesné rozhodnutie považoval Okresný prokurátor vo Svidníku za záväzné a nemenné rozhodnutie o tom, že odhalením pomníka Y. L. nebol spáchaný žiaden trestný čin. Súdny však samostatne posudzujú predbežné otázky podľa § 7 ods. 1 Tr. poriadku, pričom je zrejme, že rozhodnutím o odmietnutí veci podľa § 197 ods. 1 písm. d) Tr. poriadku nie sú súdy v tomto konaní viazané. Citované rozhodnutie orgánov prípravného konania v tejto inej trestnej veci je navyše celkom zjavne arbitrárne a v ďalšej časti rozoberá a prezentuje skutočnosti, vzhľadom na ktoré je potrebné uvedené rozhodnutie za takéto považovať. V tejto súvislosti je relevantnou aj otázka, či obžalovaný nekonal v putatívnej obrane v zmysle § 25 ods. 4 Tr. zákona, čo by vylučovalo ich zodpovednosť za úmyselný trestný čin. K odmietnutiu trestného oznámenia v súvislosti s odhalením pamätníka Y. L. totiž došlo až 27.04.2015, pričom trestne stíhaného skutku sa dopustili už v dňoch 21. až 22.02.2015, teda viac ako dva mesiace predtým, ako príslušný orgán činný v trestnom konaní vyjadril svoj názor na trestnosť odhalenia pamätníka v uznesení o odmietnutí veci. Vzhľadom k skutkovým okolnostiam prípadu, ako aj právnej úprave obsiahnutej v § 422 ods. 1 až § 422d Tr. zákona sa mohli oprávnené domnievať, že inštalovaním pamätníka vysokému predstaviteľovi zločineckého režimu hrozil a trval útok na záujmy chránené v týchto ustanoveniach Trestného zákona. Touto úvahou sa súd prvého stupňa nezaoberal. Je síce pravdou, že tzv. trestný čin sprejerstva nevyžaduje na naplnenie objektívnej stránky svojej skutkovej podstaty vznik škody, avšak ide o prečin, pri ktorom sa uplatňuje materiálny korektív. Podľa § 10

ods. 2 Tr. zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná. Pri určení závažnosti prečinu ako merateľného kritéria materiálneho korektívu je potrebné si uvedomiť, že materiálny korektív je daný súborom viacerých skutočností, ktoré treba v každom jednotlivom prípade zvážiť ako jeden celok, aj keď v každom prípade môže byť pomer, s ktorým sa prihliada na tieto jednotlivé skutočnosti rôzny. V danom prípade je určujúcou skutočnosťou pre posúdenie závažnosti prečinu pohnútko obžalovaného, ktorá spočívala v uplatnení ich ústavného práva na slobodu prejavu a to práve v čase rastúcej hrozby extrémizmu v našej krajine. Kontext doby je v tomto prípade jedným z rozhodujúcich faktorov pre posúdenie závažnosti činu. Dominantným motívom obžalovaného bola teda realizácia jeho ústavného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky. Mimoriadne dôležité je zdôrazniť, že v zmysle konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa najcitlivejšie posudzuje obmedzenie slobody prejavu v oblasti politiky a verejného záujmu. Hlavným zmyslom konania obžalovaného bolo vyjadrenie verejného postoja o neprijateľnosti glorifikácie predstaviteľa totalitného komunistického režimu, ktorý bol dôvodne podozrivý zo spáchania závažných zločinov proti vlastnej republike a jej občanom. Pohnútko obžalovaného výrazne ovplyvnila aj okolnosť, za ktorých bol čin spáchaný. Obžalovaný na rozdiel od typických prípadov sprejerstva svoje konanie zverejnil na sociálnej sieti. Bez jeho priznania by nikdy nebola zistená jeho totožnosť. Táto okolnosť má významný vplyv na posudzovanie okolností prípadu, ktoré sa zjavne vymykajú typickým prípadom sprejerstva. V tejto súvislosti je relevantné aj odborné vyjadrenie znalkyne J. F. L., M., ktorá prišla k záveru, že umiestnením pomníka na verejnom priestranstve bola verejnosti - spoločnosti spôsobená nevyčísliteľná morálna škoda a na túto skutočnosť obžalovaný reagoval angažovaným autorským gestom, ktoré možno vyhodnotiť ako samostatné, akčné umelecké dielo. Rovnako je významná aj skutočnosť, že obdobné prípady pomalovania sôch kvôli prejavu názoru neboli nikdy trestne stíhané. Sovietska invázia v roku 1968, ku ktorej prišlo aj kvôli pozývaciemu listu, ktorý podpísal Y. L., si vyžiadala 108 ľudských životov a 500 ťažko zranených. Obdobie normalizácie od roku 1968 do roku 1989 malo za následok ďalšie desiatky ľudí zastrelených na hraniciach, stovky väznených a státisíce zničených ľudských osudov. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku uvádza, že akceptovanie správania obžalovaných by mohol byť závažným precedensom a mohlo by otvoriť pandorinu skrinku s konaniami, ktoré by negatívne zasahovali do práv a slobôd iných. Obhajoba sa domnieva, že práve napadnutý rozsudok je spôsobilý mať nežiadajúci účinok v podobe ochrany pamätníkov, sôch a búst postavených osobám, ktoré potláčali základné práva a slobody iných a stáli na čele zločineckých režimov. Napadnutý rozsudok nestanovuje žiadne principiálne kritérium, prečo by pamätník Y. L. mal byť chránený, ale pamätník C. P., či E. R. už nie. V súlade so zrušujúcim uznesením krajského súdu z 08.11.2016 predložila obhajoba na hlavnom pojednávaní 29.09.2017 odborné vyjadrenie H. J. E., J., pracovníka sekcie vedeckého výskumu Ústavu pamäti národa, ktoré spracoval na účely tohto súdneho konania. Z odôvodnenia súdu prvého stupňa vyplýva, že súd prehliadol, že odborné vyjadrenie z 29.09.2017 bolo podávané pre účely tohto konania, teda nie v inej veci, ktorá bola právoplatne skončená 22.06.2015. Následne obhajoba navrhla vypočuť spracovateľa tohto odborného vyjadrenia v procesnom postavení svedka, tento dôkazný návrh obhajoby bol bez náležitého odôvodnenia odmietnutý na hlavnom pojednávaní 19.04.2018. Výsluch H. J. E., J., mal ozrejmiť verejné pôsobenie osoby V. L. v období vlády komunistického režimu a tak objektivizovať pohnútku konania obžalovaných, ktorá má kľúčový význam pre vyhodnotenie materiálneho korektívu v danej veci. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd rozhodol v zmysle § 321 ods. 1 písm. a), b), d) Tr. poriadku tak, že zruší napadnutý rozsudok Okresného súdu Svidník a postupom podľa § 322 ods. 1 Tr. poriadku vec vráti súdu prvého stupňa, aby ju znovu prejednal a rozhodol.

Na podklade takto riadne a včas podaného odvolania obžalovaného L. ako osobou na to oprávnenou krajský súd, nezistiac dôvody zrušenia napadnutého rozsudku podľa § 316 ods. 3 Tr. poriadku, v zmysle § 317 ods. 1 Tr. poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo, a so zreteľom na výsledok dovolacieho konania konštatuje, že odvolanie obžalovaného L. je dôvodné a toto je na prospech aj obž. J..

V prvom rade odvolací súd poukazuje na procesný postup v tejto veci, ktorý je dôležitý z hľadiska rozhodnutia aj postupom podľa § 324 Tr. poriadku.

Trestné stíhanie vo veci skončilo uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1To/22/2019 z 06.05.2020, ktorým boli odvolania oboch obžalovaných L. a J. proti rozsudku Okresného súdu Svidník sp. zn. 1T/170/2015 z 05.12.2018 zamietnuté.

Obž. L. podal dňa 22.12.2021 dovolanie, o ktorom dovolací súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 1Tdo/10/2022 dňa 14.09.2022 tak, že po vyslovení porušenia zákona v neprospech dovolateľa obvineného L. zrušil uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1To/22/2019 z 06.05.2020 v časti týkajúcej sa tohto obvineného a prikázal krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Najvyšší súd SR ako dovolací súd v odôvodnení svojho rozsudku k uplatňovaným námietkam, ktoré bolo možné podradiť pod dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. poriadku uviedol, že odmieta argumenty obvineného, že mal konať v nutnej obrane, pretože podstatou nutnej obrany ako jednej z okolností vylučujúcich protiprávnosť činu je odvracanie priamo hroziaceho alebo trvajúceho útoku človeka (t. j. fyzickej osoby) na záujem chránený Trestným zákonom. Skutočnosť, že útočníkom musí byť živá bytosť (človek, niekedy zvieratá) celkom jednoznačne a zrozumiteľne vyplýva z ustanovenia § 25 ods. 2 Tr. zákona. Útok v tomto ponímaní treba chápať ako priamo hroziace alebo trvajúce fyzické, spravidla násilné protiprávne konanie človeka proti záujmom chráneným Trestným zákonom, ktorému zodpovedá aj preventívne násilné konanie obrancu, pričom popísal príklady k útokom. Útok človeka predpokladá isté konanie, ktoré sa prejavuje ako telesný pohyb alebo zdržanie sa telesného pohybu (fyzická zločka), ktorý je vedený vôľou človeka - útočníka (psychická zločka). Busta, socha alebo pamätník ako veci nemajú vôľu konať, a tak nemôžu na inú osobu - obrancu fyzicky zaútočiť, resp. iným obdobným fyzickým spôsobom konať proti jej telesnej integrite, resp. proti životu, zdraviu, osobnej slobode, či majetku. Za takej situácie potom neprichádza do úvahy ani osobná fyzická obrana pred imaginárnym útokom vecí a to ani jej miernym poškodením. Obvinený L. nemohol byť napadnutý v zmysle § 25 a nasl. Tr. zákona a jeho konanie nemožno vnímať ani ako uskutočnené v zmysle tzv. putatívnej nutnej obrany, a to práve z dôvodu absencie priamo hroziaceho alebo trvajúceho útoku fyzickej osoby.

Podľa názoru dovolacieho súdu okresný i krajský súd dospeli k správne mu záveru o naplnení všetkých formálnych znakov skutkovej podstaty prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 246 ods. 1 Tr. zákona, K námietkam obžalovaného, ktorý brojil zanedbateľným následkom, najvyšší súd poznamenal, že ani zanedbateľný následok konania neznamena, že nemôže byť z formálneho hľadiska naplnená základná skutková podstata žalovaného trestného činu, ak je konanie páchatela sprevádzané úmyslom poškodiť cudziu vec, pričom úmysel obvineného L. znehodnotiť - poškodiť bustu je zrejmý, veď preto a pre nič iné to aj robil. K tvrdeniu obvineného, že cieľom jeho konania bolo chrániť spoločnosť pred spochybňovaním existencie, resp. ospravedlňovaním zločinov režimu založeného na komunistickej ideológii, chrániť základné práva a slobody pred ich potláčaním a upozorniť na súčasnú spoločenskú situáciu v krajine, dovolací súd poznamenal, že aj sloboda prejavu a na to nadväzujúce konanie má svoje limity, pričom nemožno považovať za prijateľné, aby sloboda prejavu vyústila až do aktívneho konania smerujúceho k poškodeniu cudzej veci, a to ani pod rúškom boja proti „zločineckému režimu“.

Dovolací súd sa nestotožnil s názorom krajského súdu, ktorý rozhodoval o odvolaní obžalovaného, že materiálny korektív prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 246 ods. 1 Tr. zákona bol naplnený. Pri posudzovaní kritérií, pomocou ktorých sa určuje závažnosť prečinu, zvažoval záujmy aktuálneho režimu demokratického a právneho štátu aj s ohľadom na právo na ochranu pamätníkov, podobizní alebo iných prejavov tak komunistického režimu ako celku, ako aj jeho jednotlivých kľúčových predstaviteľov, pričom skonštatoval, že minimálne z hľadiska zmeny spoločenských pomerov sa javí nevyhnutným vziať do úvahy pri posudzovaní konania dovolateľa práve fakticky úplnú zmenu spoločenskej situácie po roku 1989. Po zhodnotení osoby Y. L., ktorého podobizeň zobrazovala busta a ktorý bol politickou autoritou reprezentujúcou dejinný proces tzv. normalizácie (Pražská jar v roku 1968) a naň nadväzujúceho režimu, v spojení s právnou úpravou o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému (zák. č. 125/1996 Z. z.) najvyšší súd vyslovil, že krajský súd nedostatočne prihliadol na okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, čo platí aj o pohnútkach obvineného L..

Napokon najvyšší súd poukázal i na to, že konanie obžalovaného nesmerovalo k totálnej deštrukcii dotknutej busty, jej poliatím vznikli náklady na opravu vo výške cca 200 eur, preto aj na túto okolnosť (následky) bolo potrebné prihliadať.

Týmto vysloveným právnym záverom dovolacieho súdu je odvolací súd v zmysle § 391 ods. 1 Tr. poriadku viazaný, keďže mu bola vec na rozhodnutie prikázaná.

Odvolačný súd viazaný vysloveným právnym názorom najvyššieho súdu, že materiálny korektív žalovaného prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 246 ods. 1 Tr. zákona naplnený nebol, konštatuje, že konaním odvolateľa neboli naplnené znaky žalovaného prečinu po materiálnej stránke a teda nejde o trestný čin, ale konanie môže naplňať objektívnu stránku priestupku proti majetku, keďže došlo k poškodeniu veci iného.

Podľa § 320 ods. 1 písm. a) Tr. poriadku odvolací súd napadnutý rozsudok zruší a vec postúpi, ak tak mal urobiť už súd prvého stupňa podľa § 280 ods. 1 alebo 2.

Podľa § 280 ods. 2 Tr. poriadku súd postúpi vec inému orgánu, ak zistí, že nejde o trestný čin, ale žalovaný skutok by mal iný orgán prejednať ako priestupok, služobné previnenie alebo disciplinárne previnenie, o ktorých je tento orgán príslušný rozhodovať.

Vzhľadom k tomu, že nejde o trestný čin, odvolací súd vec v zmysle citovaných ustanovení Trestného poriadku postúpil na prejednanie priestupku, keďže k premlčaniu priestupku nedošlo.

Podľa § 20 ods. 1 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (v ďalšom len zákon o priestupkoch) priestupok nemožno prejednať, ak od jeho spáchania uplynuli dva roky; nemožno ho tiež prejednať, prípadne uloženú sankciu alebo jej zvyšok vykonať, ak sa na priestupok vzťahuje amnestia.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia zákona o priestupkoch do uplynutia lehoty podľa odseku 1 sa nezapočítava doba, počas ktorej sa pre ten istý skutok viedlo trestné stíhanie.

Ku dňu rozhodovania o odvolaní sa môže javiť, že lehota na prejednanie priestupku uplynula, avšak podľa názoru odvolacieho súdu táto v zmysle § 20 ods. 1 zákona o priestupkoch plynula odo dňa po dni spáchania skutku t. j. od 22.02.2015 do 17.03.2021, kedy došlo k jej prerušeniu začatím trestného stíhania, a jej plynutie pokračuje podľa § 20 ods. 2 zákona o priestupkoch deň po rozhodnutí odvolacieho súdu o postúpení veci okresnému úradu, kedy trestné stíhanie bolo ukončené.

Doba od rozhodnutia krajského súdu, t. j. od 06.05.2020, do rozhodnutia dovolacieho súdu dňa 14.09.2022 sa do prekluzívnej lehoty (tzv. prejednacej) uvedenej v § 20 ods. 1 zákona o priestupkoch nemôže započítať pre jej spočívanie, i keď nejde o trestné stíhanie v pravom slova zmysle, ako to výslovne ustanovuje zákon. Ide však o právnu prekážku, ktorá bráni plynutiu zákonnej lehoty na prejednanie priestupku, tzv. prejednacej lehoty.

Zákonodarcu stanovil ako jediný dôvod na prerušenie prekluzívnej (prejednacej) lehoty vedenie trestného stíhania, počas ktorého nie je možné priestupok prejednať a jeho páchatel'a zaň sankcionovať v lehote 2 rokov, čo súvisí so zásadou trestného a priestupkového stíhania „ne bis in idem“ - nie dvakrát o tom istom.

Podľa názoru odvolacieho súdu, ak sa preruší lehota na prejednanie priestupku trestným stíhaním, táto je prerušená aj počas výkonu trestu, ktorý bol páchatel'ovi skutku posúdenému ako trestný čin, uložený. Počas tejto doby prekluzívna lehota na prejednanie priestupku spočíva, keďže existuje zákonný dôvod, pre ktorý správny orgán nedisponuje právomocou o skutku rozhodnúť, a tým je právoplatné rozhodnutie súdu o skutku a výkon uloženej sankcie zaň.

Ak teda dovolací súd zruší rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa skončilo trestné stíhanie, vec sa na podklade tohto rozhodnutia opätovne vráti do toho ktorého štádia trestného stíhania (prípravné konanie, konanie na súde prvého stupňa, odvolacie konanie).

V posudzovanom prípade dovolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a prikázal mu konať, vec sa preto nachádza v odvolacom konaní, predmetom ktorého je rozhodnúť o odvolaní obž. L. proti rozsudku Okresného súdu Svidník sp. zn. 1T170/2015 z 05.12.2018.

Z uvedeného možno uzavrieť, že lehota na prejednanie priestupku stanovená v § 20 ods. 1 zákona o priestupkoch, ktorá bola prerušená začatím trestného stíhania, opätovne nezačala a ani nemohla začať plynúť po právoplatnosti rozsudku, ktorým bol obžalovaný uznaný vinným, keďže skutok bol posúdený ako trestný čin.

Uvedenú úvahu podporuje aj dôvodová správa k zákonu č. 1/2014 Z. z., ktorým bolo novelizované ustanovenie § 20 zákona o priestupkoch v ods. 2 o nezapočítaní doby trestného stíhania do prekluzívnej (prejednacej) lehoty ustanovenej v ods. 1. Účelom zákonnej zmeny bolo vyriešiť situácie, keď protiprávne konania závažnejšej povahy, ktoré sú stíhané ako trestné činy v trestnom konaní, sú nakoniec orgánmi činnými v trestnom konaní prípadne až súdom konajúcim v trestnej veci prekvalifikované na priestupky a postúpené orgánom príslušným na prejednanie priestupku. V týchto prípadoch v dôsledku dĺžky trvania trestného konania často dochádza k premlčaniu zodpovednosti za priestupok z dôvodu uplynutia priestupkovej premlčacej lehoty, ktorá podľa doterajšej právnej úpravy plynula bez ohľadu na prebiehajúce trestné stíhanie osoby. Ide pritom spravidla o priestupky závažnejšej povahy na hranici ich posúdenia ako trestný čin (prečin).

Ako to plynie z dôvodovej správy, zmyslom tejto úpravy zákona o priestupkoch (rozumej § 20 ods. 2) bolo spravodlivo postihnúť páchatela skutku vykazujúceho protiprávnosť aj v prípadoch, v ktorých trestné stíhanie neskončilo uznaním viny a uložením sankcie, ale postúpením veci na prejednanie priestupku po dvojročnej lehote.

Okrem toho odvolací súd dáva do pozornosti aj ustanovenie § 362c ods. 1 písm. a) Tr. poriadku, podľa ktorého ak bolo nálezom ústavného súdu zrušené rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní len v prospech obvineného, čas od právoplatnosti pôvodného rozhodnutia vo veci samej do doručenia nálezu ústavného súdu sa do premlčacej doby nezapočítava, o ktoré možno analogicky opierať vyššie prezentované úvahy o spočívaní prekluzívnej lehoty.

Napokon túto úvahu o spočívaní lehoty v rozhodnej dobe od právoplatnosti ukončenia trestného stíhania až do rozhodnutia dovolacieho súdu opiera odvolací súd aj o rozhodnutie NS ČR sp. zn. 8Tdo/575/2015, z ktorého plynie, že do plynutia premlčacej lehoty sa nezapočítava doba na podanie dovolania a dovolacie konanie, keďže ide o vedenie trestného konania podľa § 12 ods. 10 Tr. řádu, avšak treba pripomenúť, že v ČR priestupkový zákon upravuje zákonnú prekážku na plynutie premlčacej lehoty trestným konaní, „do premlčacej lehoty sa nezapočítava doba, po ktorú sa pre ten istý skutok viedlo trestné konanie“. Zmysel tejto úpravy tiež sleduje postihnúť protiprávne konanie nižšej závažnosti ako je trestný čin.

Pri posúdení dôvodu, na základe ktorého došlo k zrušeniu rozsudku súdu prvého stupňa a postúpeniu veci na príslušný správny orgán za účelom prejednania žalovaného skutku, odvolací súd zistil, že tento dôvod je na prospech aj ods. J., keďže skutok spáchali spoločným konaním.

Podľa vety prvej § 324 Tr. poriadku ak je dôvod, na ktorého základe rozhodol odvolací súd v prospech niektorého obžalovaného, na prospech aj ďalšiemu spoluobžalovanému alebo zúčastnenej osobe, ktorá nepodala odvolanie, rozhodne odvolací súd vždy aj v ich prospech.

Citované ustanovenie zakotvuje zásadu „beneficio cohaesionis - dobrodenie v prospech“, ktorú súčasne umožňuje a aj prikazuje, aby sa v odvolacom konaní chybný rozsudok napravil aj v prospech toho spoluobžalovaného, ktorý odvolanie nepodal a vo vzťahu ku ktorému je rozsudok právoplatný. Ide o zásadu, ktorú má odvolací súd aplikovať zo zákona, pretože jej účelom je, aby v tej istej veci súdy rozhodli rovnako.

Výsledok dovolacieho konania u obž. L. je dôvodom, pre ktorý odvolací súd rozhodol v prospech tohto obžalovaného, a tento dôvod je súčasne na prospech aj spoluobžalovanému P. F.. Ide o zmiernenie právneho posúdenia skutku, ktoré nemá za následok odsúdenie a teda ani záznam v registri trestov. Preto hoci u obžalovaného P. F. došlo k vykonaniu uloženého trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu k 07.11.2022, keďže k jeho zahladeniu nedošlo z dôvodu, že o osvedčení sa v skúšobnej dobe rozhodnuté nebolo, bolo povinnosťou dovolacieho súdu uplatniť dôvod zrušenia rozsudku aj v prospech tohto obžalovaného (primerane II.ÚS 249/2015).

To boli podstatné dôvody, pre ktoré odvolací súd rozhodol na podklade odvolania obž. L. nielen v jeho prospech, ale aj v prospech obž. J..

Rozhodnutie bolo prijaté jednomyselne.

jednomyseľne

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.